

מאמר ד"ה

להבין ענין עבודת

התפילה והתורה

מכ"ק אדמו"ר

רבי אהרן הלוי מסטראשעלע

תלמיד מובהק של

כ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

ועתה יו"ל מוגה מכתבי יד

ראש חדש תמוז תשפ"ב

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle – ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר להבין ענין עבודת התפילה והתורה

מכ"ק רבי אהרן הלוי מסטראשעלע

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

להבין¹ ענין עבודת התפילה והתורה, ולמה נקרא בשם עבודה, צריך להבין תחילה ענין בחינת ממלא כל עלמין הנקרא בלשון התלמוד בשם שכינתיה, ובחינת סובב כל עלמין הנקרא בשם קודשא בריך הוא. להבין כל זה, צריך להבין תחילה החילוק שבין בחינת עצם, לבחינת התפשטות וגילוי, הוא על דרך משל להבדיל באדם בשר ודם. הנה בעצם נפש האדם, אין בה חס ושלוש שום התחלקות, לומר בה שמתחלקת לחלקים שונים, כי מחיה את כל הגוף בשוה ממש, במוח כמו ברגל. ומה שאנו רואים שנתחלקת לכמה חלקים ומשתנית, כי במוח שורה כח השכל, וביד כח העשיה דייקא, וברגל כח ההילוך ולא כח השכל, כל זה הוא רק מצד כלי הגוף, שאין הכלי ראוי לקבל יותר ממזגה ותכונתה. כמו למשל ברגל, אין מתגלה בה רק כח ההילוך, ולא כח השכל. וזהו נקרא התפשטות וגילוי, שלא נתגלה כח הנפש ברגל, כי אם בבחינת כח ההילוך.

מה שאין כן עצמות הנפש, הוא פשוט, ומחיה את כל הגוף בשוה ממש, ברגל כמו במוח, מאחר שעצמותה אינה בערך כלי הגוף כלל, לומר שמתחלקת לפי מזג כלי הגוף ומשתנית בהם. והמופת לזה נראה בחוש, שתיכף כשעלה ברצונו לעשות איזה דבר, תיכף היד עושה, בלי שום שהייה בנתיים. והטעם הוא כמבואר לעיל, שהתקשרות של עצמות הנפש בגוף, הוא שוה בכל האיברים, ומחיה את כולם בשוה ממש.

וככה הוא כביכול יובן בנמשל, כי הנה אנו רואים התחלקות הנבראים לאין מספר, בארבע מינים, היינו דומם צומח חי מדבר. שיש כמה מינים דומם, שאין דומה זה לזה, וכן בצומח חי ומדבר. וגם החיות שבדומם מצומצם מאוד, ואין נגלה בו רק בבחינת דומם. מה שאין כן בצומח, נגלה יותר חיות. ובחי, נגלה יותר מצומח. ובמדבר, יותר נגלה מבחי. והנה כל ההתחלקות והשינויים האלו, הוא רק מצד ההתפשטות והגילוי, דהיינו שאין נגלה בהם החיות רק בבחינת צמצום והסתר. דהיינו, בדומם, מצומצם ומוסתר החיות מאוד. ובצומח, אינו מוסתר כל כך. וכמה שכתוב, עלמות אין מספר. עלמות, לשון העלם והסתר, דהיינו שהסתיר אור אין סוף ברוך הוא כביכול את אורו

¹ המאמר נדפס בעבודת הלוי ח"ב ע' ק, ועתה יו"ל מוגה מכתבי יד.

הבלתי בעל גבול, שיהיה נראה להתחלקות ולשינויים ולדבר נפרד, והוא על ידי שם אלקים, שהוא דין וצמצום, ונקרא שכינתיה, על שם ששוכן כביכול בעולמות, להיות נראה לעינינו להתחלקות ולנפרדים. ובלשון המקובלים, נקרא בשם ממלא כל עלמין, שהוא ממלא כביכול את כל העולם, וכל עולם לפי ערכו. כמו בעולם העשיה, אינו נגלה אורו יתברך, רק בבחינת העשיה גשמיות. ובעולם היצירה, נגלה יותר כו'.

אבל בחינת סובב כל עלמין נקרא איך שהוא באמת קמיה יתברך, שוה בתכלית השוואה, ופשוט בתכלית הפשיטות, כי לשון סובב הוא בחינת המקיף, דהיינו שאינו נגלה ונתפשט בתוך הכלים בבחינת פנימיות והתגלות, מאחר שעצמותו ברוך הוא, כשמו, כן הוא, אין סוף, ואינו בגדר בבחינת עולמות ובעלי גבולים כלל וכלל, כמה שכתוב במקום אחר, שעצם הנפש אינו נגלה בכלי, כי אם אורה לבד מתפשט בבחינת גילוי. אבל עצמותה, אינה נגלה בבחינת פנימיות, כי אם בבחינת הסתר והעלם, ונקרא מקיף מלמעלה, כי עצמות הנפש הוא עצם רוחניות ופשוט כו', ואינה בגדר התלבשות והשתנות בכלי הגוף, לומר שמהותה ועצמותה משתנה בהגוף, רק שמחיה את כל הגוף בשוה ממש בבחינת מקיף. ומה שנראה להתחלקות בכלי הגוף, הוא רק מצד התפשטות הנשמה וגילוי, דהיינו שאינה מתגלית ברגל כמו במוח וכו'. ככה הוא בנמשל כביכול, מצד אמיתיותו יתברך, אין שום שינוי חס ושלום, אף בבריאות עולמות, אחר שנבראו, כמו קודם שנבראו ממש, מאחר שאין סוף הוא, ואין שום דבר זולתו חס ושלום. וזהו פירוש שם הוי"ה, היה הוה ויהיה, בלי שינוי חס ושלום. וכמה שכתוב, אני הוי"ה לא שנית. רק השינוי הוא מצד בחינת התפשטותו וגילוי יתברך בעולמות, דהיינו שאין נגלה בעולמות אורו יתברך, והוא על ידי שם אלקים, המצמצם ומסתיר כנזכר לעיל.

ועתה יובן ענין עבודתינו ליחד קודשא בריך הוא ושכינתיה, כי אין המשל מאדם דומה לנמשל. כי באדם, הכלי, הוא מהות נבדל מעצמותו, ולכן משתנה, מקודם גילוי בתוך הכלי, לאחר גילוי. מה שאין כן אצלו יתברך, אין זולתך כתיב. וזה הוא שכתוב הוי"ה הוא אלקים, כי בחינת אלקים, שהוא המצמצם ומסתיר להיות נראין העולמות לנפרדים, זה הוא גם כן מכחו יתברך. אך איך יכול להיות הפכים כאלו, שיהיו נראים עולמות לנפרדים, ואף על פי כן יהיו באמת בטלים במציאות, זהו למעלה מן הטעם ושכל. שעל פי שכל, לא יושג זה כלל. ולכן ישראל דייקא יכולים ליחד קודשא בריך הוא ושכינתיה, כי נשמות ישראל עלו במחשבה, למעלה מבחינת חכמה, כי שורשם ממהותו ועצמותו יתברך. וזהו שכתוב, אחור וקדם צרתני. אחור למעשה בראשית, וקדם למעשה בראשית, כי יש בהם שני בחינות ההפכים, נפש האלקית ונפש

הבהמיות, כמה שכתוב רוח האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היא היורדת למטה.

כמו על דרך משל, הבהמה, אין לה שום שכל להשכיל איזה דבר, איך ומאין נתהווה כנזכר לעיל. כמו כן בבחינת הנפש, יש שני בחינות. בחינה אחת, נפש הבהמיות, דהיינו שהולך אחר רצונות הגוף, ואין מתבונן כלל איך נתהווה העולם מאין ליש בדבר ה', ובטילה במציאות ממש. מה שאין כן רוח האדם, הוא הנקרא נפש האלקית, הוא העולה למעלה. פירוש, שמתבונן איך נתהווה העולם ליש ונפרד, מאחר שהוא יתברך אין סוף ואין זולתו כלל. ולכן, עולה למעלה, פירוש, שרצונה לעלות ולכלול באחד וכו'.

וזהו פירוש שמע ישראל. שמע, הוא לשון הבנה, שיתבונן איך שהוי"ה הוא אלקים. פירוש, הוי"ה נקרא כח האין, שהוא ההתהוות מאין ליש בכל רגע. ואלקינו נקרא בחינת כח היש, הוא כח הצמצום, שנראה ליש ונפרד. ובאמת, שני השמות אלו הם אחד ממש. כי כח ההסתר וההעלם, הוא גם כן כחו לבדו יתברך, מאחר שאין דבר זולתו כלל, וכמה שכתוב, כי הוי"ה הוא האלקים כו'. הוי"ה אחד, פירוש, שכל הדרגין הם ביחוד גמור, מחמת אין סוף המיחדם, כי הוא יתברך אינו מתחלק חס ושלום, ואינו בערך דרגין כלל, ולכן הם מתייחדים. וזהו ואנת הוא דקשיר ומיחד לון, ודי למבין.

ומזה נמשך להיות ואהבת כו'. פירוש, שלא יהיה לו רצון אחר לצרכי הגוף, רק ליכלל באור ה' ויחודו יתברך, בכל לבבך, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, בשני יצריך, כי מצד היצר הרע ונפש הבהמיות, מזה יתעורר לשוב אל ה' בחילא יתיר, ובכל נפשך, כי מאחר שיתבונן שאור אין סוף ברוך הוא הוא חיים האמיתים, ולכן, מאחר שתכלה אליו נפש כל חי כו', ובכל מאודך, לשון מאוד, הוא דבר שלמעלה מן הטעם ודעת, והוא למסור נפשו באחד, למעלה מן הטעם והשגה, מחמת שהוא יתברך מקור החיים כו', רק מצד עצמותו ומהותו יתברך, שהוא לבדו הוא, לזאת אהבתו ותשוקתו באהבה רבה, לצאת מהגוף, ליכלל במקורו, וכנזכר לעיל.

אך עיקר הדביקות והביטול בתכלית לאין סוף ברוך הוא, הוא על ידי התורה דייקא, כי אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד ממש, כי איהו ורצונו חד, כמה שכתוב כי לא מראש בסתר דברתי, כי מאחר שהוא רצונו יתברך ואיהו ורצונו חד, ובעצמותו יתברך אין שום שינוי חס ושלום ואין שום הסתר, כי כל ההסתר הוא רק מצדינו לגבי דידן. מה שאין כן התורה היא עצמותו ברוך הוא, ודי למבין. מה שאין כן על ידי התפילה, הגם שיש לאדם אהבה רבה, הלא לית מחשבה תפיסא בך כלל, כי אם כאשר מתלבש בתורה שהוא רצונו יתברך, וזהו והיו הדברים האלה כו'. אך כל האומר אין לו אלא

תורה, אפילו תורה אין לו, כי התורה מלובשת בדברים גשמיים. ולכן צריך מקודם עבודת התפילה, שהוא התחברות ודביקות במקור החיים, מחמת התבוננותו בגדולת ה', ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ועל ידי זה רצונו וחפצו לצאת מנרתיק הגוף, וליכלל באור אין סוף ברוך הוא. ואחר כך ישוב אל לבו מאמר רבותינו זכרונם לברכה, בעל כרחך אתה חי, ולדבקה בו על ידי התורה ומצות המלובשת בדברים גשמיים דייקא, כמו בקריאתו בתורה או בלבושתו המצוה כו'.

ועתה צריך להבין ענין התפילת שמונה עשרה, שהוא בחינת אתערותא דלעילא. ולהבין זה הנה על דרך משל באדם, כשישן, אין נגלה החיות באיבריו, כמו במוח אין שורה אז שם שום שכל, וכן כח העשייה ביד. ואחר כך, כשנתעורר משינתו, אז נתעוררו כל האיבריו לעצם נפשו, ואחר זה נמשך הנפש בכל האיברים, כח השכל במוח, וכח העשייה ביד כו'. כמו כן בנמשל, מה שנראה העולם והגוף ליש ונפרד, הוא בחינת שינה, שאין מאיר בהם חיות מאור אין סוף ברוך הוא, השופע תמיד ומהוה מאין ליש כו'. ולכן, בעת קריאת שמע, צריך להתעורר משינתו, דהיינו על ידי התבוננותו איך שהי"ה הוא האלקים ואין עוד מלבדו כו', ומזה נמשך להיות ואהבת, הוא בחינת אתערותא דלתתא מלמטה למעלה כו'. ואחר זה, באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, והוא בשמונה עשרה, נמשך מעילא לתתא המשכות והתגלות אור אין סוף ברוך הוא, על נפשו בגילוי ממש. וזהו באמרינו ברוך אתה ה', כי לשון אתה ידוע שהוא נוכח והתגלות. ופירוש ברוך, לשון בריכות המים, שהוא לשון המשכה, שיהיה נמשך בחינת הוי"ה, שהוא גילוי אין סוף ברוך הוא, בבחינת גילוי גמור למטה דייקא, דהיינו שגם למטה, בכל הנבראים בבחינתם, יהיה נגלה שאין עוד מלבדו, ודי למבין.

ועתה יובן למה נקרא עבודת התפילה והתורה, בלשון עבודה. כי כמו למשל עבודת הקרקע, שעל ידי העבודה, יוצא כח הצומח שיש בארץ בהעלם ובכח, מן ההעלם אל הגילוי, להצמיח פירות. כמו כן יש בכל נפש מישראל אהבה מסותרת, שרצונה וחפצה ליכלל וליבטל באין סוף ברוך הוא, רק שהוא מוסתרת בלבוש שק, הוא הגוף ונפש הבהמיות, שרצונה להתמשך אחר תענוגי עולם הזה. ועל ידי עבודתו בתפילה ותורה, יוצאה האהבה מסותרת מהעלם אל הגילוי ממש, וזהו בכלל.

ובפרט, יש שלשה בחינות, חרישה וזריעה וצמיחה. על דרך משל בעבודת הקרקע, אי אפשר להצמיח, כי אם שיחרישו אותה תחילה, דמרפא ארעא הקשה, בכדי שיהיה כלי מוכן לזריעה, ואחר כך מצמיחתו כו'. כמו כן בעבודת ה', בכדי להוציא האהבה מסותרת, מהעלם אל הגילוי כו', צריך להיות תחילה בחינת חרישה, לחרוש את הגוף, ולהכניעו בבחינת ביטול היש, שלא יהיה נפרד בפני עצמו. כי אם לא כן, לא יהיה שום כלי מוכן, שישרה בו אור ה' ויחודו יתברך. כי גילוי אור ה', הוא שאין עוד מלבדו.

ואם כן, מה שהוא יש נפרד בפני עצמו, הוא היפוך גמור מאחדותו יתברך. וזהו כוונת רבותינו זכרונם לברכה, אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, שהוא ענין הכנעה ושפלות, לבטל היש, שלא יהיה נפרד. וגם התבוננות בפסוקי דזמרא, הוא בבחינת חרישה בלבד. כי כאשר מתבונן, שהשמים וכל צבאם, בטלים אליו יתברך, ואינם דבר נפרד ממנו יתברך חס ושלום, אזי נעשה בחינת כלי מוכן, שישרה בו אורו יתברך. ואחר זה בקריאת שמע, הוא בבחינת זריעה, כמה שכתוב זורע צדקות, שנזרע אור האלקים בנפשו, באמרו ה' אחד. ופירושו, שכל הדרגין הם מיוחדים בתכלית היחוד, כי מאיר עליהם אור ה' אין סוף ברוך הוא, המיוחדם. אחר זה בשמונה עשרה, נמשך ונגלה בבחינת צמיחה, כמה שכתוב מצמיח ישועות. ופירושו, שנמשך בחינת גילוי אלקותו יתברך בגילוי גמור, גם למטה.

ועתה צריך להבין מה שמבואר בזוהר הקדוש, על פסוק ונשים לו מטה ושולחן וכסא ומנורה. שארבע בחינות אלו, רומזים בתפילה, דהיינו עד ברוך שאמר בחינת מטה, ומברוך שאמר עד יוצר אור בחינת שולחן, ויוצר אור וקריאת שמע נקרא בחינת כסא, ושמונה עשרה הוא בחינת מנורה.

ולהבין זה על דרך משל, כשאדם עדיין במטתו, עדיין אינו מתבונן ועומד על הדבר, איך ומה הוא בדרך פרט, רק בכלל ובהסכם, בלי טעם ושכל. כמו כן בעבודת ה'. עד ברוך שאמר, עדיין הוא אינו מתבונן בגדולת ה' בטעם ודעת, רק בבחינת אמונה, עול מלכות שמים, באמרו ה' אחד בקריאת שמע קטנה, וכמו מה יפה ירושתינו שהנחילנו אבותינו, שנהיה בטלים לאורו יתברך. הגם שאין מתבונן בזה, על מה ואיך ומה, רק בהסכם בלבד. ואחר זה בפסוקי דזמרא נקרא בחינת שולחן, על דרך משל בגשמיות, שמכין צרכי הגוף, שהיו רחוקים ממנו, להיות מוכן, שיהנה ממאכלו אחר כך. כמו כן בעבודת ה', בפסוקי דזמרא, בהתבוננותו איך שהוא מקור החיים, והוא מהוה את הכל, ואי לזאת, בטלים אליו כל הברואים.

אך כל זה עדיין אינו מאיר בבחינת ביטול והתכללות, רק שאין נפרד ממנו יתברך. ואחר זה בקריאת שמע, בהתבוננותו ה' אלקים ה' אחד, דהיינו שכל הדרגין מיוחדים בתכלית היחוד, כי ה' הוא האלקים כמבואר, אז נקרא בחינת כסא, שהוא בחינת מרכבה ממש. וכמו למשל, כשאוכל, אז מתייחד עמו המאכל, ומתענג ממנו כנזכר לעיל.

ועתה יובן הפסוק תערוך לפני שולחן נגד צוררי דייקא. כי לכאורה הוא תמוה, מאי רבותא דהאי שבחא, הללוהו כל מלאכיו כו' וכהאי גוונא, שהמלאכים בטלים אליו יתברך, הלא הוא המהוה הכל מאין ליש בכל רגע ממש. ואם היה הסתלקות כרגע אחת

חס ושלום, היה כלא היה ממש. ואם כן, מאי רבותא שבטלים אליו יתברך. על זה אמר, נגד צוררי, כי צוררי הם בחינת הסטרא אחרא, שמחשיב את עצמו ליש ונפרד בפני עצמו. ולזאת, צריך להיות תחילה הבחינת ביטול בבחינת שולחן, דהיינו להתבונן שהם בטלים לאורו יתברך, ואינם נפרדים חס ושלום, ובזה נעשה כלי מוכן להשראת אורו יתברך, בבחינת ביטול והתכללות עצום, מחמת שהוא לבדו ואין זולתו כלל חס ושלום, והוא בקריאת שמע כמבואר לעיל, ודי למבין.

אך כל זה הוא בבחינת העלאה ממטה למעלה, בבחינת אתערותא דלתתא לבד, ועדיין אינו נתגלה יחודו יתברך בגילוי למטה. והנה להיות נגלה בגילוי גמור למטה דייקא, הוא על ידי התפילות שמונה עשרה, באמרו ברוך אתה כו'. וזה הוא שכתוב כי אתה תאיר נרי, כידוע שאתה הוא לשון גילוי, והיינו שיהיה בגילוי ממש. אלוקי יגיע חשכי, פירוש, מחמת שהוא אלוקי, שהוא נמצא כביכול למטה כמו למעלה ממש, כי הוא לבדו בעליונים ובתחתונים, ובזה יגיע חשכי, פירוש, שיאיר במקום החושך וההסתר, כי קמיה יתברך, כחשיכה כאורה שווין ממש. מה שאין כן בקריאת שמע, הביטול הוא רק בבחינת העלאה ממטה למעלה, לצאת מחושך וההסתר, לעלות למעלה. מה שאין שייך זה בביטול בבחינת עצמותו יתברך, כי אין שום בחינת חושך והסתר כלל, מצד אמיתיותו יתברך, ואין חילוק בין מעלה למטה כלל, ודי למבין.

אך כל זה הוא לפי ערך השגת הנפש, כל חד וחד לפום שיעוריה דיליה. ובאמת, לית מחשבה תפיסא ביה כלל, כי אם כאשר תפיסא ומלובשת בתורתו, שהוא רצונו יתברך, ואיהו ורצונו חד ממש. וכמה שכתוב, לא מראש בסתר דברתי כו', כי אין שום הסתרה לפניו יתברך. ולכן, כל התפילה, דהיינו קריאת שמע ותפילת שמונה עשרה, הכל הוא הכנה לתורה ומצות, והוא רק קבלת עול מלכות שמים שמקבל עליו בקריאת שמע, באמרו ה' אלקינו ה' אחד, ואחר כך בשמונה עשרה באמרו ברוך אתה, שיהיה נגלה בחינת הוי"ה בבחינת גילוי למטה, כנזכר לעיל. אך כל זה הוא רק בבחינת הארת פנים בלבד, לכל חד וחד לפום שכלו והשגתו. אבל על ידי עבודת תורה ומצות, נתגלה רצונו יתברך ממש, ואיהו ורצונו חד ממש. והגם שבקריאת שמע נאמר גם כן והיו הדברים האלה וכו', דקאי על בחינת תורה, אך בקריאת שמע הוא רק קבלת עול מלכות שמים, שמקבל עליו עול תורה. ולהיות בפועל ממש, הוא בעת לימוד התורה או בעשיות המצוה כו', כמבואר לעיל, ודי למבין.

סליק.